

Recenzie de carte: Andrei Pleșu, *Despre frumusețea uitată a vieții*, Editura „Humanitas”, București, 2011, 280 pagini, ISBN: 9789735029050...

Moto: „Dacă îți acorzi un cât de mic răgaz, dacă arunci, de jur împrejur, o privire odihnită, curioasă și nepătimașă, vei găsi destule argumente să te bucuri. Lucrurile (încă) funcționează. Șarpanta lumii (încă) ține. Mai există încă oameni întregi, tradiții vii, întâlniri miraculoase” (Andrei Pleșu)...

„Trăim într-un sos toxic, dar el conține încă mirodenii subtile, cu efect anesteziant. Marele animal cosmic nu pare încă să ia în serios agitația noastră propagandistică, spaimele noastre apocaliptice. Se poate trăi. Se poate trăi bine. Se poate (încă) trăi frumos”, afirmă Andrei Pleșu, în volumul „*Despre frumusețea uitată a vieții*”, editat de Humanitas. Această carte, ce a fost publicată și a apărut în librării la începutul anului 2011 „s-a născut în urma unei inițiative prietenești. Gabriel Liiceanu a citit câteva texte apărute, în ultimii ani, în «Dilema (veche)» și în «Adevărul» și a ajuns la concluzia că, puse laolaltă, ar putea constitui un mic compendiu de înțelepciune cotidiană. Mi s-a părut, totuși, prezumțios, să asum, fie și într-o variantă minoră, postura înțeleptului. Mă cunosc prea bine ca să asum o asemenea postură”, mărturisește autorul. Acest volum este o adevărată provocare intelectuală, prin înscrierea profilactică a „perplexităților noastre zilnice”, dar și prin deschiderea matură către „lucrurile cu adevărat importante” și „ordinea subtilă a lumii”.

„Suntem «evoluai» și precari”

Volumul, editat de vestita și renumita Editură Humanitas, cuprinde opt capitole, incluse în 280 de pagini, și este alcătuit din următoarele titluri: „Ce facem cu viața noastră”, „Despre lucrurile cu adevărat importante”, „Ordinea subtilă a lumii”, „Perplexități și indispoziții cotidiene”, „Feluri de a fi”, „Cetitul cărților”, „Martirajul limbii române” și „Cum stăm la televizor”.

„N-aș vrea să par nostalgic, vetust, apocaliptic. Cred însă că este bine să luăm notă de mersul lucrurilor, să ne întrebăm, la rece, ce am câștigat și ce am pierdut și, dacă se poate, să întreprindem câte ceva pentru o recalibrare a facultăților noastre intelectuale și sufletești în contextul lumii contemporane. Marile reforme morale și instituționale nu pot începe decât de aici, de la reforma individului, de la identificarea și relansarea adevăratului său potențial”, punctează autorul, în volumul „Despre frumusețea uitată a vieții”.

Filosoful și gânditorul sau omul de cultură Andrei Pleșu, în vârstă de 64 de ani, celebru pentru cărțile sale „Minima moralia”, „Jurnalul de la Tescani” sau „Despre îngeri”, admite că există o legătură - nu neapărat programată - între textele adunate în acest volum: „sunt încercări de a ieși din vârtejul «actualității» sau de a lua teme «actuale» drept punct de plecare către orizonturi aflate dincolo de tranzitoriu și conjunctural. Este vorba, în fond, de câteva gânduri rapide asupra unor subiecte esențiale, la care, în «clipa cea repede» a vieții zilnice, nu mai apucăm să reflectăm. Nu expuneri sistematice și pretențioase, ci provocări de moment, sugestii de parcurs. Veacul nu ne mai lasă răgazuri nici să citim tratate, nici să le scriem. Dar nota fulgurantă, reflexia frugală, schița de demaraj sunt încă posibile și utile”.

„Ne-am urâțit, ne-am înstrăinat”

În capitolul „Despre lucrurile cu adevărat importante”, Andrei Pleșu scrie despre autenticitate, despre ce nu aduc banii, despre înrăire, dar și despre iubirile fericite, adăugând și câteva note despre demnitate. Tot în acest capitol se găsește și comentariul care dă titlul cărții,

în care autorul descrie, revoltat, alienarea pe care am ajuns s-o trăim zi de zi: „Suntem năpădiți de probleme secundare. Avem preocupări de mâna a doua, avem conducători de mâna a doua, trăim sub presiunea multiplă a necesității. Ni se oferă texte mediocre, show-uri de prost gust, condiții de viață umiltoare. Am ajuns să nu mai avem simțuri, idei, imaginație. Ne-am urâțit, ne-am înstrăinat cu totul de simplitatea polifonică a lumii, de pasiunea vieții depline. Nu mai avem puterea de a admira și de a lăuda cu o genuină evlavie splendoarea Creației, văzduhul, mările, pământul și oamenii. Suntem turmentați și sumbri. Abia dacă ne mai putem suporta". Există, totuși, soluții să ieșim din acest cerc vicios? „Da, cu condiția să ne dăm seama de gravitatea primejdiei. Cu condiția să impunem atenției noastre zilnice alte priorități și alte orizonturi", conchide autorul, în comentariul „Despre frumusețea uitată a vieții".

Despre demnitate și principii

În „Perplexități și indispoziții cotidiene", Andrei Pleșu vorbește despre principii și demnitate, despre mâncatul sănătos, despre tranziție și avatarurile luxului, despre mânie și ură ca mod de viață, despre frică, zgomot, inflația politică și proasta intonare a libertății sau despre „plăcerile vinovate". Autorul și filosoful Andrei Pleșu portretizează sarcastic câteva specii de ticăloși, vorbește, cu umor, despre capitalistul român sau, cu amărăciune, despre eul propriu transformat în obsesie, masacrarea limbii române și globalizarea manelelor.

Filosoful nu uită însă să ne arate și partea plină a paharului: „Există încă păduri care n-au deloc un aer muribund, lacuri translucide, sate (austriece) modernizate și totuși patriarhale, familii demodate și trainice, chelneri stilați, domni și doamne, politicieni inteligenți fără să fie șmecheri, oameni de afaceri cinstiți, dar prosperi, texte bine scrise, vinuri paradizice, păstrăvi, cremșnituri, chiparoși și stele". De asemenea, „există Șerban Foartă care se joacă nebunește cu psalmii și cu toate cuvintele lumii, există seri și dimineți, oameni care merg la biserică fără evlavii ostentative și fără să negocieze cu Dumnezeuul lor, există colinele Toscanei și Coasta Boacii, femei frumoase și deștepte, cărți, solidarități curate, taclale prietenești, coincidențe riguroase, savori melancolice, tigri albi", subliniază autorul în textul „*Scurt acces de optimism*".

„Ce facem cu viața noastră" - câteva maxime de parcurs:

- A. Nicio datorie împlinită fără corolarul bucuriei. Sensul vieții nu trebuie resimțit drept corvoadă.
 - B. Nicio suferință fără exercițiul corelativ al răbdării. Răbdarea e un mod eficient de a căuta sensul, de a-l aștepta.
 - C. Nicio bucurie fără intuiția extatică a neantului supra-luminos dindărătul ei.
 - D. Balastul unei vieți nu poate dizolva sensul ei și nu trebuie disprețuit. El se lasă încorporat, ca soclu, în construcția finală.
- (Fragment din „Sensul vieții. Punctaj pregătitor", volumul „Despre frumusețea uitată a vieții", Andrei Pleșu, Editura Humanitas, București, 2011)

Fondator al „Dilemei"

Andrei Pleșu s-a născut la 23 august 1948, în București. Absolvent al Facultății de Arte Plastice, secția de istoria și teoria artei. Doctorat în istoria artei la Universitatea din București, cu teza „Sentimentul naturii în cultura europeană"

- 1980-1982 Lector universitar la Academia de Arte Plastice, București (cursuri de istorie și critică a artei moderne românești)

- 1990 Commandeur des Arts et des Lettres, Paris, Franța
- 1990-1991 Ministru al Culturii
- 1991-1997 Profesor universitar de filosofie a religiilor, Facultatea de Filosofie, Universitatea din București
- 1993 Fondator și director al săptămânalului de cultură „Dilema”
- 1994 Fondator și președinte al Fundației „Noua Europă” și rectorul Colegiului „Noua Europă”
- 1996 Premiul Academiei Brandenburge de Științe din Berlin, Germania
- 1997-1999 Ministru al Afacerilor Externe
- 1997 Membru al World Academy of Art and Science
- 1999 Membru al Académie Internationale de Philosophie de l'Art, Geneva, Elveția
- 1999 Ordre national de la Légion d'Honneur al Franței (în martie, în gradul de Commandeur și, în decembrie, în gradul de Grand Officier) etc.
- 2004-2005 Consilier prezidențial pentru Relații Internaționale

Printre cărțile publicate se numără următoarele:

- „Călătorie în lumea formelor (eseuri de istorie și teorie a artei)”, Editura „Meridiane”, București, 1974
- „Pitoresc și melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană”, Editura „Univers”, București, 1980; iar ulterior în mai multe ediții Humanitas
- „Francesco Guardi”, Meridiane, București, 1981
- „Ochiul și lucrurile” (eseuri), Meridiane, București, 1986
- „Minima moralia” (elemente pentru o etică a intervalului), Editura „Cartea Românească”, București, 1988 iar ulterior, în trei ediții Humanitas;
- „Jurnalul de la Tescani”, Editura Humanitas, București, 1993
- „Limba păsărilor”, Editura Humanitas, București, 1994
- „Chipuri și măști ale tranziției”, Editura Humanitas, București, 1996
- „Despre îngeri”, Editura Humanitas, București, 2003
- „Obscenitatea publică”, Editura Humanitas, București, 2004
- „Despre bucurie în Est și în Vest și alte eseuri”, Editura Humanitas, București, 2006

Stelian Gombos